

Un program însuflețitor

Avem cu toții, acum, când viața Patriei pulsează puternic în lumina incandescentă a marelui forum al comuniștilor români, Congresul al XIII-lea al P.C.R. — odată cu sentimentul înălțător că trăim și vom trăi cele mai însemnate biruințe dobândite vreodată de poporul nostru în bimilenara lui istorie — conștiința necesității de a munci și a lupta fără preget, în spirit revoluționar și patriotic, pentru înfăptuirea mărețelor obiective indicate în Programul partidului, în documentele recentului Congres, și care se numesc societatea socialistă multilateral dezvoltată și înaintarea României spre comunism. Conștiința colectivă a națiunii române socialiste, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, își găsește cu adevărat reazemul ei sigur în acțiune, temelia de granit a efortului său constructiv, jaloarele luminoase ale progresului multilateral, fundamentările politice cele mai avansate, girul apărării libertății și independenței naționale, al prieteniei și colaborării cu toate popoarele lumii, al păcii pe pământ — în istoricul document prezentat Congresului al XIII-lea al P.C.R. de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al XII-lea și Congresul al XIII-lea și activitatea de viitor a partidului în vederea înfăptuirii obiectivelor dezvoltării economico-sociale în cincinalul 1986—1990 și, în perspectivă, până în anul 2000, a României**, strălucită sinteză a prezentului și prefigurare a viitorului Patriei, magistrală întru chipare a acelei înalte gândiri creatoare a Omului care a dat epocii numele său iubit și stimat, și a cărui realegere în suprema funcție de partid, primită de întreaga suflare românească, de clasa muncitoare, de țărani și intelectuali, de oameni de cultură și artă, indiferent de naționalitate, cu adîncă dragoste, constituie însăși garanția înfăptuirilor de mîine, certitudinea deplină a devenirii României comuniste.

Raportul Comitetului Central, Directivele și Hotărârile Congresului al XIII-lea al P.C.R., Rezoluția adoptată, configurează într-adevăr, cu acută clarviziune științifică și politică, tabloul complex și unitar, larg cuprinzător, al celei de-a treia etape a realizării Programului partidului, în cincinalul următor, dar și orientările de perspectivă privind dezvoltarea Patriei pînă în anul 2000, tablou din ale cărui prevederi concrete se desprinde imaginea tonică a unei societăți în plină și continuă prefacere revoluționară — în domeniul industriei, agriculturii, învățămîntului, științei și culturii, al nivelului general de viață al poporului. Acest vast program — sintetizînd forța și capacitatea națiunii noastre socialiste de a-și construi propriul viitor fericit — include, de asemenea, în chip organic, problemele perfecționării statului și organelor sale, a întregului sistem de conducere democratică a vieții economice și sociale, politica externă a partidului și a statului, concepută exclusiv în slujba realizării unei lumi a egalității, libertății, independenței și păcii.

Raportul dezvoltă, potrivit noilor dimensiuni și noilor sarcini, tot mai ample, ale construcției socialiste, teza creșterii rolului conducător al partidului în societate, în organizarea și desfășurarea edificării socialismului, după cum acordă o pondere însemnată activității politico-ideologice de ridicare a conștiinței socialiste și formare a omului nou. Se cuvine a sublinia, în această ordine de idei, caracterul unitar, dialectic, al îmbinării teoriei cu practica, a activității ideologice cu dezvoltarea economico-socială. „Este necesar — se arată în **Raport** — să păstrăm permanent spiritul viu, novator, revoluționar al partidului, al activității teoretice și ideologice, să acționăm în permanență pentru perfecționarea și ridicarea rolului conducător al partidului în raport cu noile etape, cu cerințele dezvoltării economico-sociale, ale științei și culturii“.

În acest vast și avîntat context înnoitor, de generoasă perspectivă umanistă, pe baza Programului ideologic al partidului, parte integrantă din **Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism**, întregului domeniu de activitate cultural-educativă, culturii noastre naționale, creației literar-artistice — desfășurată sub conducerea politică a partidului, — în cadrul puternic stimulator al Festivalului național „Cîntarea României“, le revin importante sarcini programatice, exprimate la recentul Congres prin cel mai înțelept și autorizat glas al comuniștilor români, tovarășul Nicolae Ceaușescu: „**Literatura, artele... trebuie să promoveze cu mai multă îndrăzneală spiritul revoluționar în noile creații. Este necesar să se realizeze opere literare de toate genurile care să reflecte pe larg marile realizări ale poporului român, epopeea**

construcțiilor socialismului, care, într-o perioadă istorică scurtă, au ridicat patria noastră pe culmi înalte de progres și civilizație."

În ansamblul culturii naționale, al spiritualității noastre socialiste, teatrul românesc se regăsește, astăzi, cu toate forțele, cu întreaga și îndelungată lui tradiție militantă, progresistă, patriotică. El s-a născut în atmosfera revoluționară de la începutul veacului al XIX-lea, și a evoluat apoi, mereu, prin valorile sale specifice cele mai semnificative, sub semnul participării active, democratice, progresiste, la viața socială a țării, la dezvoltarea spiritualităților noastre naționale moderne și, în cele din urmă, la afirmarea efervescentă a umanismului socialist în România contemporană. Se poate spune astfel, pe drept cuvânt, că ideea de **program**, mai exact de **program progresist și popular**, în cel mai larg sens al cuvântului, n-a lipsit de fapt niciodată din istoria teatrului românesc, dar că ea a evoluat, firește, neconștient, de la atitudinea singulară a cîte unei personalități pînă la înțelegerea colectivă, sintetizată științific, de la autoritatea individuală, oricît de competentă ar fi fost ea, pînă la aceea aparținînd însuși poporului român, prin reprezentantul său cel mai înaintat, partidul comunist, de la particularizarea unilaterală a problemelor teatrului, pînă la situarea acestuia în ansamblul social-național pe care îl reflectă și la a cărui perfecționare contribuie. Se cuvine a menționa totodată faptul că această dezvoltare s-a concretizat, de-a lungul unui secol și jumătate, în constituirea unei literaturi dramatice și a unei arte naționale a spectacolului, ca entități profund originale în concertul teatrului european și universal; o dezvoltare ale cărei coordonate exprimă în esență drumul teatrului românesc de la tradiție la modernitate și care și-a aflat în ultimele patru decenii o grăitoare confirmare, prin aproximativ 10.000 de premiere cu lucrări dramatice românești și străine, clasice și contemporane (din care peste 1400 de piese originale inedite), prin afirmarea, îndeosebi după Congresul al IX-lea al P.C.R., a unei noi dramaturgii naționale de înaltă calitate artistică și estetică, dar și a unei înnoite arte a spectacolului, ambele contribuind definitiv la formarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii, prin democratizarea largă a vieții teatrale în cadrul Festivalului național „Cîntarea României”, și, în ultimă analiză, printr-o semnificativă creștere continuă a participării publicului la spectacolele celor 40 de colective de teatru dramatic.

Constituind, așadar, expresia cea mai elocventă a tot ceea ce s-a realizat anterior în acest domeniu, starea actuală a teatrului nostru — rod al înaintării României contemporane pe drumul socialismului, al îndrumării exercitate permanent de către partid, mai cu seamă după anul de răscruce 1965 — nu reprezintă însă, firește, decît o **etapă** a evoluției fenomenului teatral național, intrată de pe acum în istorie, dar și devenită, la rîndul ei, premisa dezvoltărilor ulterioare. Iată de ce, acum, cînd vedem limpede orizontul ce va situa patria română între țările înaintate ale lumii, teatrul, alături de toate forțele materiale și spirituale ale națiunii, este dator a-și descifra limpede destinele și a-și încorda puterile, într-un efort creator de ample dimensiuni, pentru a sluji deplin poporul care l-a născut; datorie și puteri marcate pregnant în documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R., ale căror prevederi sînt deosebit de bogate în sugestii pentru orice creator de artă.

Devine astfel tot mai evidentă tulburătoarea prezență activă a milioanelor de oameni ai muncii, români, maghiari, germani și de alte naționalități, bărbați și femei, tineri și maturi, care vor înfăptui aceste obiective, această nouă societate românească, sub conducerea clarvăzătoare a partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, înfruntînd și biruind cu eroism orice dificultate pentru a realiza o nouă calitate a vieții și a muncii lor, libertatea și independența perpetuă a Patriei, vocația ei milenară de pace și prietenie cu toate popoarele lumii. Și iarăși, dincolo de caracterul prospectiv, de cadență imperativ-legică a orientărilor conținute în **Raport**, deslușim chipurile vii ale comunistilor, ale revoluționarilor de profesie, ale uteciștilor, ale tuturor cetățenilor patriei, maturi și copii, oameni ca toți oamenii, cu bucuriile și necazurile lor, din ce în ce mai conștienți însă de faptul că istoria le-a conferit privilegiul de a-și construi soarta cu propriile mâini, de faptul că viitorul le solicită în mod obiectiv un **alt fel** de a trăi și de a munci, guvernat de principiile eticii și echității, ale demnității și democrației muncitorești revoluționare, caracteristice socialismului și comunismului.

Noile etape ale edificării societății socialiste multilaterale dezvoltate în țara noastră oferă, așadar, teatrului românesc, atît prin **acțiunile** intensive preconizate în documentele Congresului al XIII-lea al partidului, cît și, mai ales, prin **oamenii** care le vor traduce în faptă, un material de viață de o mare densitate dramatică

și de o extraordinară varietate tematică și tipologică, determinând laolaltă considerabila lărgire a ceea ce am putea numi aria de inspirație necesară operei dramatice și ipostazei sale spectaculare. Totodată, cunoașterea aprofundată, metodică, organizată a realității sociale de azi și de mâine, abordarea ei complexă, interesul creatorilor nu numai pentru ce facem ci și pentru **cum** facem — constituie unica posibilitate adevărată de a potența talentul, contribuind la îmbogățirea substanțială a patrimoniului dramaturgiei originale, cu acele opere majore, de amplă respirație umanist-revoluționară și de puternică rezonanță patriotică pe care le recomandă cu atita însuflețire secretarul general al partidului: „Eroismul muncitorilor, țăranilor, intelectualiilor, întreaga activitate tumultuoasă de transformare revoluționară a țării oferă minunate posibilități literaturii și artelor, creației de toate genurile, dând subiecte pentru opere neperltoare, care să ridice cultura și arta românească la un nivel mai înalt de dezvoltare, să contribuie la formarea conștiinței socialiste a poporului nostru, să însuflețească în muncă și viață tinăra generație, să înfățișeze perspectiva, viitorului luminos al patriei noastre.” Reflec-tind prioritar epopeea prezentului constructiv, eroismul muncii, perfecționarea personalității umane, modelul exponențial al acesteia, teatrul va contribui astfel definitiv — odată cu evocarea trecutului de luptă, de asemenea eroic, al poporului român, al clasei muncitoare, al comuniștilor pentru libertatea socială și națională — la modelarea conștiinței socialiste a omului nou, la transformarea conștiinței colective a națiunii într-o forță esențială pentru victoria socialismului și comunismului pe pământul României. După cum atât de limpede se arată în **Raportul** la recentul Congres al partidului, „cinematografia, teatrele trebuie... să creeze filme și să pună în scenă piese inspirate din munca și viața poporului nostru. Acestea trebuie să redea, desigur, și trecutul, lupta revoluționară a partidului și poporului, dar și marea epopee a prezentului, prefigurind, totodată, prin mijloacele cinematografiei și teatrului, ale artei în general, viitorul luminos al României socialiste”.

Bineînțeles, o epocă nouă, în teatru — ca și în orice altă artă — a cerut și va cere întotdeauna, odată cu înnoirea conținutului de idei, dezvoltarea acelor mijloace de expresie corespunzătoare, apte să intre în rezonanță cu sensibilitatea modificată a spectatorilor, sporită prin creșterea generală a calității vieții și a nivelului de cunoaștere, prin lărgirea progresivă a orizontului estetic al receptării, prin experiența acumulată în cadrul propriei activități de creație sub semnul Festivalului național „Cântarea României”. Diversificarea tematică a producției teatrale va duce astfel, inevitabil, la continuarea și amplificarea diversității sale stilistice, inclusiv în ceea ce privește formele de spectacol (și e destul să menționăm aici, cu titlu exemplificator, numai **teatrul politic**), oferind creatorilor scenei terenul prielnic pentru manifestarea plenară a talentului și fanteziei, a spiritului înnoitor. Toate acestea, contribuind la stimularea literaturii dramatice originale, vor fi de natură să favorizeze în același timp revigorarea valorificării în forme noi a dramaturgiei naționale din trecut, ca și a dramaturgiei universale, clasice și contemporane, exprimând, în ansamblu, punctul de vedere specific al teatrului românesc în cultura actuală și viitoare a umanității, aportul său major întru perfecționarea personalității omului ca verigă a unei lumi cu adevărat pașnice, a unei lumi drepte, libere, fericoite pe Pământ. Teatrul românesc va răspunde în acest fel, ca parte integrantă a culturii noastre socialiste, cerinței subliniate atât de limpede în documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R., de a îmbina „in mod dialectic educarea și dezvoltarea patriotismului socialist cu spiritul solidarității și prieteniei internaționale, în lupta pentru progres economico-social, pentru colaborare și pace în lume !”

